

Neznáma
história
mesta...

str. 4

Región,
ktorý má
šancu...

str. 5

Biela hora
otvorila svoju
mrazivú náruč...

str. 12

Spišský

PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I júl 2017

Ilustračné foto.

Doprava - hodená rukavica, ktorú treba konečne zdvihnúť

Doba už dávno predbehla kvalitu i kvantitu ciest (aj chodníkov), ktoré dennodenne využívame. Neustále zmeny v grafikonoch železníc i autobusových dopravcov naznačujú, že aj v tejto oblasti máme v lepšom prípade polojasno.

Celá dopravná infraštruktúra na Spiši, tak ako ju poznáme dnes, vznikala dávno. Železnice na konci 19. storočia a asfaltové cesty v prvej polovici 20. storočia. Mnohí asi neviete, ale diaľnica mala prechádzať v tesnej blízkosti Spišskej Novej Vsi už pred 80 rokmi. Tomáš Baťa predstavil v roku 1937 svoj plán postaviť 980 km dlhú magistrálu prechádzajúcu celým Československom (aj cez Podkarpatskú Rus, ktorá bola súčasťou Slovenska). Politické otrasy, nástup fašizmu a odčlenenie častí Slovenska spôsobili, že sa pôvodný plán musel meniť. Vojna a nástup komunizmu ho dokonca na desiatky rokov zastavil. V druhej polovici 20. storočia ale nastal stavebný boom a týkal sa aj ciest. A nielen diaľnice. Najprv stačilo, že boli bezprašné. Nároky na ich kvalitu rástli s počtom nových áut.

Za pár rokov bola vybudovaná cestná sieť, ktorá, s malými zmenami, slúži motoristom dodnes. Odvtedy sa ale rapídne zmenil počet áut, ktoré po nich jazdia. A je to cítiť aj v našom meste. O plánoch Spišskej Novej Vsi v tejto oblasti sme hovorili s poslancom mestského zastupiteľstva Igorom Geletkom. „Komunikácie v našom meste bude za krátky čas čakať rekonštrukcia v pomerne veľkej miere. Bude sa týkať približne 40 ulíc o výmere cca 100 000 m² za približne 5 miliónov eur bez DPH. Samozrejme, pri zvyšujúcej sa premávke a počte áut dochádza aj k rýchlejšej „únave a rozpadu ciest“. Ich oprava je nevyhnutná, ak chceme aby doprava v meste fungovala plynulo a bezpečne. Ktoré ulice to budú, ale aj o kvalite prác a účelnom využití financií budeme obyvateľov Spišskej Novej Vsi včas informovať.“ Igor

Geletka ale vie, že veľkú pozornosť kompetentných si vyžadujú aj cesty v okolí mesta, ktoré má na starosti Košický samosprávny kraj. Celkom je

to 360 km ciest II. a III. triedy a 165 mostov. Poslanec Geletka si nekladie ružové okuliare: „Povedzme si úprim-

pokračovanie na str. 2

Ilustračné foto.

editoriál

Bolo by krásne plánovať si letnú dovolenku s glóbusom v ruke, točiť ho a vyberať si, čo nám napadne. Áno, na Slovensku žijú aj ľudia, ktorí si dovolenku vyberajú práve takto. My, drvivá väčšina, musíme hľadať spôsoby, ako dosiahnuť to, že bude vlk nažratý a ovca zostane celá. Ten kto chce na jeseň ohúriť priateľov rozprávaním o dovolenke v superluxusnej destinácii musí byť vynaliezavý. Príklad. Najdrahšími mestami na svete sú Zürich a Ženeva vo Švajčiarsku. Vo svete ale existuje viac ako 20 Ženev a 7 Zürichov - väčšina z nich sa nachádza v Severnej Amerike. Jeden Zürich nájdeme aj v Holandsku. Ako bonus, táto dedinka s menej ako 100 obyvateľmi leží na pobreží Severného mora, len približne hodinu cesty autom z Amsterdamu. Svojich menovcov majú samozrejme aj niektoré ďalšie európske metropoly. Pivo v krčme v malebnej dedinke Praha pri Lučenci síce bude pravdepodobne lacnejšie ako v hlavnom meste Českej republiky, pohľad na Orloj, či Karlov most si pri ňom ale nevychutnáme. Ďalšie štyri Prahy nájdete v USA, ale tá česká je bližšie a je nepochybne krajšia.

Ja s rodinou ideme na dovolenku do Arnutoviec. A potom sa tešíme na Spišské trhy. Základom úspechu je nestrhať sa, priatelia. -le-

šuškanda

Naši školáci hrajú radi futbal, hokej, basketbal aj iné športy. Bohužiaľ, mnohí z nich, iba na herných konzolách. A tak s priemernými vedomosťami žiakov postupne rastie aj ich váha. Ešte horšie sú na tom tínejdžeri. Do ich životov vstupujú aj ďalšie, oveľa väčšie, nebezpečenstvá. Alkohol a drogy. Jeden z tých, ktorí hľadajú cestu nápravy a možnosti riešenia je poslanec nášho mestského zastupiteľstva Andrej Cpin. Inšpiroval ho článok o tom, ako rovnaký problém vyriešili na Islande. Píše v ňom: „Pred dvadsiatimi rokmi mali islandskí tinedžeri veľké problémy s pitím alkoholu. V piatok v noci ste nemohli ísť po uliciach, pretože ste sa necítili bezpečne. Všade boli hordy deciek, ktoré sa priamo pred vami opíjali.“ A čo Severania vymysleli? Hovorí Andrej Cpin: „Posilnili sa väzby medzi rodičmi a školami. Rodičia boli vyzvaní, aby sa s deťmi viac rozprávali o svojich životoch, o tom, s kým sa ich deti priatelia, a mali sa starať, aby večery trávil doma. Prešiel tiež zákon, ktorý 13- až 16-ročným deťom zakazoval byť vonku po desiatej večer v zime a po polnoci v lete. Platí dodnes. Zaviedli dohody, ktoré mali rodičia podpísať. Pre deti vo veku 13 a viac sa mohli rodičia zaviazat, napríklad, že nedovolia, aby mali ich deti oslavy bez dozoru. Mladí ľudia majú mimoškolské aktivity

pokračovanie na str. 2

Doprava - hodená rukavica ...

dokončenie zo str. 1

ne, určité úseky sú dlhodobo v zlom stave, a to aj napriek tomu, že sa na nich určité úpravy realizujú. Tie sú však buď minimálneho rozsahu alebo technicky nedostatočné a pôsobia viac kozmeticky. Pre nás, Spišiakov, už nie je nič nové ak poukážeme napríklad na cestu smer Mlynky, ale aj iné cesty k rekreačným oblastiam, ktoré turistov či rekreatantov skôr odrádzajú ako lákajú, aby sa ešte niekedy vrátili. Každý z nás, kto cestuje aj mimo nášho regiónu a kraja, môže a určite aj porovnáva stav ciest a pýta sa, prečo je to niekde tak a o pár kilometrov inak? „Objektívnym dôvodom je náročnejší terén Spiša. Ale ani ten neobstojí. Odborník stavbár vie, že pri stavbách a údržbe ciest sa často opakujú rovnaké chyby. A tie majú za dôsledok zmenu ciest na tankodromy. Hovorí: „Často sme svedkami toho, ako sa pri rekonštrukcii ciest realizácia posúva skoro až do zimných mesiacov, pretože často až vtedy dostáva správca cesty financie na ich opravu. Nastáva problém s kvalitnou prípravou podkladu pre novú vrstvu vozovky, či už je to stabilita, čistota podkladu alebo penetrácia. Rekonštruujú sa zvyčajne iba vrchné časti vozovky a nie aj podkladové. Po jednej - dvoch sezónach sa na nich nová vrstva začína rozpadáť, pretože tlak čoraz viac zaťažených nákladných vozidiel na ceste urobí svoje a podklad pod novou vrstvou vozovky, ktorý bol realizovaný pred desaťročiami a stavaný na inú záťaž mu v tom nedokáže zabrániť. Samostatnou kapitolou sú dažďové vpuste, cestné rigoly, ako aj letná, či zimná údržba ciest. Sneh a blato na našich cestách sú často viditeľnejšie ako ich značenie.“

Dôležitou súčasťou ciest sú mosty. Napriek tomu, že sú pravidelne monitorované, k opravám dochádza 5 minút pred dvanástou a občas aj 5 minút po dvanástej. Podľa Igora Geletku je zlý stav mostov (aj v našom meste) viditeľný aj laickým okom. Stačí sa dobre pozrieť. „Uvidíte aj

„...oprava ciest je nevyhnutná, ak chceme aby doprava v meste fungovala plynulo a bezpečne“

to, čo by ste pri „bezpečnom a zdravom“ moste nemali vidieť. Odkrytá hrdzavá oceľová výstuž, odpadnuté časti betónu. Napriek tomu, že na to poukazujú aj kompetentní zástupcovia mesta smerom na Košický samosprávny kraj je to stále v rovine papierovania. Možno by bolo potreb-

né alebo až nevyhnutné tento postup dotiahnuť z papierového - alibistického do realizačného stavu, aby sme sa nedostali do štádia ako most cez priehradu Ružín.“

Stav ciest, ktoré využívame závisí od finančných možností, ale nielen od nich. Veľmi dôležité je, aby sa im venovali odborníci a skúsení pracovníci. A tí by mali mať vo svojej práci voľné ruky a um, nezáväzané politickými, či ekonomickými tlakmi. Cestárov na záver nášho rozhovoru pochválil aj kandidát na poslanca Košického samosprávneho kraja Igor Geletka: „Je potrebná podpora ich činnosti, či už z pozície poslancov mestského zastupiteľstva, poslancov Košického samosprávneho kraja alebo pracovníkov týchto úradov. Cestári sa v rámci ich možnosti starajú o to, aby naša doprava po komunikáciách bola plynulá a bezpečná. A za to im patrí určite naše veľké poďakovanie.“

-leb-

šuškanda

dokončenie zo str. 1

v halách alebo v hudobných, tanečných, či umeleckých kluboch. Možno sú tiež na výlete s rodičmi.“ Výsledok sa dostavil. Problém s alkoholom mladistvých na Islande neexistuje. Trvalo to 20 rokov. Je najvyšší čas začať s niečím podobným aj u nás, tvrdí mladý poslanec. Jeho skúsenosti mu dávajú za pravdu. „Vracal som sa domov z rozlúčkového večierku s deťmi. S úsmevom a dobrým pocitom. Tento príjemný zážitok však vystriedala pachuť zhrzenia. V centre mesta, po desiatej večer, ležal na zemi dobitý mládenec v kaluži krvi. Stal sa obeťou útoku troch neznámych útočníkov, ktorí podľa jeho vyjadrení boli značne podgurážení a nadopovaní narkotikami. S kamarátom sedeli pred radnicou a vychutnávali si pizzu, keď sa posilnení úbožiaci rozhodli, že udrieť si do človeka s barlou je také frajerské. Jeho kamarátovi, ktorý sa ho zastal a poprosil ich, aby mu dali pokoj, sa ušli kopance do tváre. Ďalšie „buchnáty“ dostal od kompetentných. Po oznámení udalosti na číslo 112, prišli do 15 minút mestská polícia, záchraná služba po tridsať minút a štátni policajti pre istotu neprišli vôbec. Asi to bola jedna z mnohých bitiek, ktoré už prinášajú rutinné zásahy a teda netreba sa nikam ponáhľať, pomyslel som si. Kamerový systém funguje, rany zašijeme.“

Ako začať u nás doma?

Rodičia, prosím, zaujímajte sa o vaše deti a ich kamarátov. Kompetentné orgány pomáhajte a chráňte, dojednávajte. Reálnymi a cieľovými projektmi, mravčou usilovnou prácou a jednoduchými rozumnými krokmi, ktoré robia mesto krásnym, môžeme dosiahnuť Island aj u nás doma.

-leb-

VINOTÉKA VINODECANT PONÚKA SLOVENSKÚ KVALITU

Vinotéku VinoDecant s top slovenskými vínami nájdete v centre mesta- v bočnej uličke pod pizzeriou Mama Mia. „Kto chce kvalitu, tak si ju nájde aj v bočnej uličke,“ myslí si majiteľka vinotéky, VinoDecant Miriam Mecková.

Vino bol najskôr jej koníček, neskôr zastupovala Miriam so svojim otcom jedno vinárstvo na rôznych vinárskych akciách. „Vždy sa ma moji priatelia pýtali, odkiaľ mám také dobré víno. Vtedy mi skrsol nápad, otvoriť si v Spišskej vinotéku. Dobré víno som chcela dopriať aj ostatným,“ prezradila s úsmevom majiteľka vinotéky.

Každé nové víno, ktoré prejde cez prah vinotéky VinoDecant, najskôr ochutnajú v komornej atmosfére priateľov a rodiny. „Predebatujeme ho, povieme si svoj názor, čo v ňom kto cíti, aký má potenciál. Až potom odporúčame víno s čistým svedomím našim zákazníkom. To v bežných predajniach nedostanete,“ rozpráva o devízach svojej prevádzky.

Dozvedeli sme sa, že Novoveštania majú, čo sa

kvalitných vín, čo doháňať. Uprednostňujeme vraj lacné zahraničné vína. „Presviedčam a učím zákazníkov spoznávať a ochutnávať kvalitu zo Slovenska. Doba dvoch druhov vína – bieleho a červeného (kvašného, alebo sladkého) je už dávno preč. Máme byť právom hrdí na to, čo sa dnes u nás na Slovensku vyprodukuje,“ myslí si. Na prestížnej súťaži vín Concours Mondial de Bruxelles 2017 sa Slovensko zaradilo medzi top 10 krajín v počte vzoriek vín. „Získali sme 7 zlatých a 16 strieborných medailí,“ spresnila šéfka vinotéky.

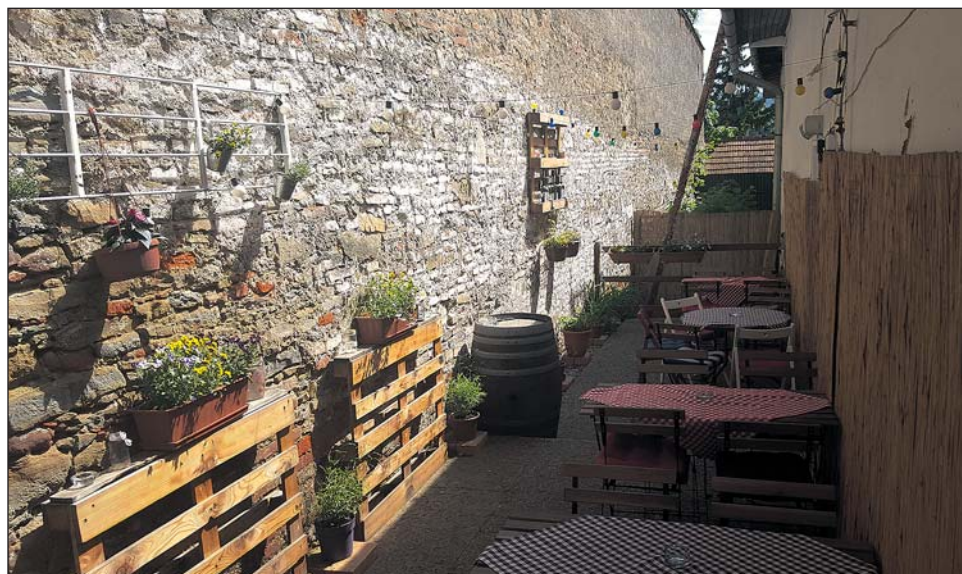
Fľašu dobrého slovenského vína kúpíte vo vinotéke približne za 8 eur. „Nemyslím si, že Novoveštania sú pripravení dať za vína stovky eur,“ odvetila Miriam. Stále vyhráva cena nad kvalitou a medzi konzumentmi vína kolujú rôzne mýty o víne. „Ešte stále sme neprekonali mýty

o tom, že z vína páli žaha, suché víno musí byť zásadne kyslé, zo sladkých vín bolí hlava a že vo vínach nie je rozdiel, pretože je len biele a červené,“ hovorí Miriam Mecková.

Za najväčšie úspechy pokladá majiteľka to, že ich vinotéku poctil svojou návštevou známy režisér, Juraj Jakubisko s manželkou. A ako jediná vinotéka sa stali súčasťou svadobnej agentúry Wedding Time Agency, ktorá zastrešuje všetky služby spojené s prípravou svadby, ku ktorej víno nepochybne patrí.

Vinotéke sa darí. Majiteľkin recept na úspech znie: „Výdržať. Trpezlivosť ruže prináša.“ Jej snom je raz mať vinotéku s celosvetovou produkciou vín. „Na to je však ešte veľa času. Najprv sa musíme naučiť piť tie naše slovenské vína,“ povedala na záver.

-sim-

Fil'ovské sedlo.

netradičné turistiky so súťažou: NA VRCHOL SLOVENSKÉHO RAJA

Najvyššie kopce v Slovenskom raji sa nachádzajú v nadmorskej výške okolo tisíc metrov a aj keď na toto pohorie pozeráte zvonka, napríklad z vlaku na trati Poprad - SNV, žiadny nevtrča nad planinami veľmi vysoko. V minulosti bol najvyšším vrcholom (na južnej hranici NP) kopec Ondrejiska s výškou 1 270 metrov a aj cieľ našej dnešnej turistiky, vrchol PREDNÁ HOĽA leží excentricky, v najzápadnejšom cípe Slovenského raja. Na hranici s NP Nízke Tatry a v susedstve o pár stovák vyššej Kráľovej hole. Naša netradičná turistika nás zavedie do výšky 1 545 metrov nad morom.

Aby sme sa dostali na okružnú cestu západnými partiami Slovenského raja (pričom sa budeme pohybovať aj v Nízkych Tatrách), musíme sa autobusom z Popradu, presunúť najprv cez Popovú do údolia Pustého poľa, kde naša turistika začína po zelenej a žltej značke západným smerom ZADNOU DOLINOU. Ja som tam bol už v jeseni minulého roku (pri hľadaní prameňa Hnilca) a tak som si cestu asfaltkou v miernom stúpaní zopakoval. Po ľavej strane mi spoločníka robil žblnkajúci Hnilec, z pravej strany vápencové skaly s borovicami a množstvom vzácných teplomilných kvetov. Cesta na koniec Zadnej doliny k chatám a k orientačnému stĺpu, kde už začína NP Nízke Tatry, však ukazuje aj na množstvo vyschnutých a pováľaných stromov a tak treba zvýšiť pozornosť, lebo tu prebieha intenzívna lesná ťažba. Za chatami, kde žltá značka odbočuje vľavo cez Martalútku na Kráľovu hoľu, sa ja držím ďalej zelenej značky, vždy po hlavnej ceste, ktorá sa ale mení na štrkovú a v serpentínach začína stúpať prudšie hore, pričom nabera kurz východným smerom. Na malej poľane s vytáženým drevom mierne doľava, do suchého lesa už v podstatne prudšom stúpaní, cez holiny, na ktorých vyrastajú trsy malinčia až do zdravších

Smrečinky.

smrečín, kde sa cesta mení na chodník, často zapadnutý vyvrátenými stromami. Na konci chodníka, na malej lúčke už na mňa čaká orientačný stĺp SMREČÍNSKEHO SEDLA.

Po krátkej chvíli na výdych bočím doprava po modrej, zelenej a červenej turistickej značke, ktorá ma za 5 minút privedie na obrovskú horskú poľanu, na SMREČINKY. A ak chcete zažiť to úžasné predstavenie, nazývané príroda, práve tu ste dostali pozvánku do predných radov, lebo toto miesto patrí v mojej turistickej knihe za tých 40 rokov šliapania cez kopce a do dolín rozhodne niekde na medailové priečky. Poľana je rozsiahla, mierne zvlhnená, tu a tam sú do nej posadené

obrovské smrekové a na horizonte, za rozkvitnutou lúkou s žltými iskerníkmi, bielymi margarétami a modrými zvončekmi na vás hľadajú majestátné vrcholy tatranských veľikánov. A hoci je geografickým vrcholom (aj cieľom mojej cesty) Predná hoľa, krajinárskym vrcholom dnešnej túry je rozhodne tento čarovný kút Slovenska.

Ďalej východným smerom (opustí vás modrá i zelená značka) po červenej, najprv po lúčach cez chodník, neskôr po lesnej ceste, až opäť prídete na miesta, kde sa smrečiny menia na lesnou ťažbou zničené oblasti. Tu je orientácia ťažšia, lebo niet kde umiestniť značky, pohybujte sa tak, aby ste sa dostali na novú lesnú cestu, ktorú vid-

Smrečinske sedlo.

no už z holín, rovno pred vami. Ďalej opäť cez smrekový les, chvíľu i po lesných chodníkoch až k orientačnému stĺpu MORNA, kde vás cesta obráti do protismeru k výstupu na PREDNÚ HOĽU. Po štvrt hodine (ale tvrdej turistickej driny hore kopcom) stojíte na vrchole. Ja som tu bol naposledy pred asi desiatimi rokmi, keď boli ešte výhľady na Vysoké Tatry podstatne lepšie, dnes už vrcholce smrekov tento pohľad obmedzujú a tak sa magnetom pre oči stáva pohľad na neďaleko ležiacu Kráľovu hoľu. Zopár záberov z vrcholu a nazad k orientačnému stĺpu pri Morne a potom už len dlhý, miestami aj dosť strmý zostup po krásnych lúčach, opäť so záplavou nekonečného sortimentu tráv a kvetov, ktorým tentokrát kraľuje do fialova zafarbený klinček.

Pri FIL'OVSKOM SEDLE je už jasné, že sa blížim do cieľa dnešnej turistiky, lebo obchádzam najprv vlek so zjazdovkou, neskôr už po asfaltke poľnohospodárske objekty a za 10 minút vchádzam do obce VERNÁR, kde si na námestí pri kostole doprajem studený radler s penou. Len pripomeniem, že:

- a/ naša dnešná turistika vedie i náučným chodníkom a je dobré sa zastaviť pri paneloch, ktoré vám dajú odpovede na mnohé otázky o krajine, prírode i ľudoch tunajšej oblasti
- b/ trasa je okružná, tento okruh vás vždy vedie (ak máte pochybnosti o smere) doprava
- c/ že je to turistika netradičná, o tom svedčí fakt, že som za celé 4 hodiny nestretol živú dušu
- d/ takúto botaniku v prírode by mali absolvovať deti druhého stupňa ZŠ, aby bola aj ich škola naozaj „Škola hrou“.

Trasa je určená pre turistov s dobrou kondíciou, trvá približne 6 hodín a prevýšenie je plus, mínus 700 metrov. Cesta nazad opäť autobusom z Vernára do Popradu. Prajem pekné letné turistiky.

Michal Buza st.

Predná hoľa.

Predná hoľa.

Vidno vo Vernári z námestia pri kostole vrchol Kráľovej hole s jej typickým stožiarom?

Odpovede posielajte na náš redakčný e-mail: spisskypatriot@gmail.com, alebo na facebook Spišský Patriot.

Správna odpoveď z minulého čísla: Roklina Piecky.

Vítazkou vecnej ceny sa stala Patrícia Lorková. Výherkyni blahoželáme.

fotoreportáž:

Krst knihy „Jak vipiješ ta šmakuje“

neznáma história mesta

Tesne nad potokom Brusník, pri výpadovke na Levoču, sa začali prípravy na výstavbu bytových domov. Stavebné stroje ale o chvíľu vystriedali archeológovia. Ako sa ukázalo, táto lokalita je z hľadiska archeologického, nesmierne zaujímavá a dôležitá. Odhaľuje zatiaľ neznáme dejiny našich dávnych predkov. Desiatky hrobov, ale aj zvyškov obydli dokazujú, že na týchto miestach regulérne žili a pracovali ľudia už v staršej dobe bronzovej, takmer pred 5 tisíc rokmi. Zaujímavé je, že milovali korálky. Tých sa tu našli stovky. V šoku zostali archeológovia po odhalení jedného z hrobov.

Našli v ňom kostru bojovníka, ktorý musel merať dobré 2 metre. Na vtedajšiu dobu hotový Hercules. Áno, tak dávno si ľudia vybrali za svoj domov miesto, na ktorom dnes žijeme my, súčasní Novovešťania. Ktovie, čo po nás nájdu archeológovia o 5 tisíc rokov. O tom sa dá krásne rozmýšľať počas dlhých letných dní, ale nikdy sa to nedozvieme. Skôr ma napadá, pri tejto príležitosti, povedať niečo o archeológoch. Tým sa u nás páči. Nielen kvôli bohatým náleziskám, ale aj kvôli podmienkam pre svoju prácu. Tie im vytvoril nestor archeológie na Spiši, ale i na celom Slovensku,

František Javorský. V júny by oslávil 83. narodeniny, ale nedožil sa ich. Rovnako ako sa nedožil niektorých súčasných nálezov. Tie však s neuveriteľnou presnosťou počas svojho života dokázal predpovedať. Jedným z jeho najvýznamnejších objavom bol nález osady na Čingove, ktorá sa stala dôkazom toho, že na našom území žili Slovania už v časoch Veľkomoravskej ríše. Fero, ako ho všetci, blízki a priatelia oslovovali, sa teraz tam hore určite teší, že jeho nasledovníci pokračujú v jeho práci a ukazujú, že ten náš kúsok zeme ľudia milovali aj pred tisícročiami. -leb-

pozvánka na kultúru: BOL SOM PRI TOM

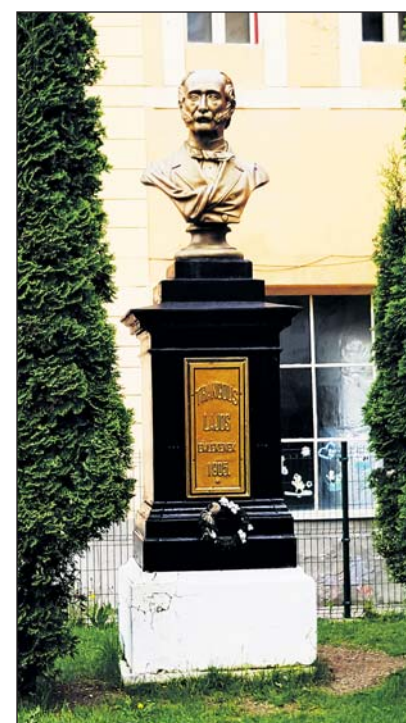
Keď niekedy pred desiatimi rokmi náš nový ekonomicko- spoločenský systém „úspešne“ zlikvidoval Banícku školu na rohu námestia, odišli študenti i profesori, z chodieb sa vyparila atmosféra výchovno- vzdelávacieho procesu a do budovy sa nasťahovali všelijakí obchodníci. A niektorí Novovešťania si v hlavách vymenili systém hodnôt, kde nie je dôležité vedieť, ale mať.

Len jeden človek tam ostal. Pravda, pozerá do dvora z podstavca a myslím si, že rovnako, ako my, nechápe a ak by mohol, tak odíde tiež. Ibaže socha má oproti nám jednu nevýhodu. Sama sa nepohne ani o krok.

LUDOVÍT TRANGOUS.

Tento Novovešťan, ktorý sa narodil v roku 1786 mal pozoruhodný, no pohnutý život. Vo vojne mu granát odtrhol ruku, ale chlapa to nezložilo a po návrate na Spiš založil spolu s obchodníkom Danielom Prihradným spoločnosť, ktorá sa venovala hutníctvu železa. Výrobky, ktoré opúšťali fabriku s taviacimi pecami, skúňňovaním, hámrmi a valcovňami železa sa úspešne predávali až vďalekej Viedne. V opozícii s víťazným profesijným ťažením bol jeho súkromný život. S manželkou Magdou mali spolu 11 detí, ani jedno z nich sa nedožilo ôsmich rokov. To zrejme spôsobilo, že sa v čase cholery na Spiši začal intenzívne cez charitu venovať chorým, najmä deťom a pri tejto činnosti i v roku 1855 zomrel. O faktoch jeho dobročinnnej práce svedčí i skutočnosť, že podporoval štúdiá detí z chudobných rodín a do školstva investoval viac, ako 30 000 forintov. Vďační študenti mu 50 rokov po smrti odhalili bustu na nádvorí, dnes už bývalej baníckej školy. A tak tam tento ctihodný občan z histórie nášho mesta pozerá do dvora, akosi zabudnutý v lone medzi dvoma stíhlymi tujami. Lebo socha sa sama nepohne ani o krok. Hádám už dozrel čas, aby sme ju vyniesli na námestie, lebo kultúrnosť obyvateľov mesta sa prejavuje, okrem iného i v tom, že si vieme uctiť pamiatku jeho slávnych

rodákov. Napríklad Ľudovíta Trangousa, ktorý tu aktívne pôsobil na prelome 18.- toho a 19.- toho storočia. Keď sa už musím hanbiť za nekultúrny stav nášho Kultúrneho domu, rád by som bol pri tom, keď sa Ľudovít Trangous bude na mňa pozerat' niekde na dôstojnom mieste najkrajšieho námestia Slovenska. A myslím si, že aj jemu to tam viac pristane. Ľutujem, veľmi ľutujem, že som nebol pri tom, keď na zadnom nádvorí v Dome služieb vzniklo to fantastické grafiti štyroch obrazov, ktorých umelecká úroveň vysoko prekračuje moje predstavy o tom, čo sa dá za pomoci sprejov vytvoriť. A keďže som nemal so sebou svoj povestný tyrolský klobúk a nemal som čo sňať z hlavy, tak som sa dal na počesť autora ostríhať. Skoro dohola. Lebo tento fortieľ si zaslúži uznanie, obdiv a úctu. A škoda, že sa celá stena nedá preniesť von, na ulicu. Myslím si, že ľudia by si tu vykrútili krky. Michal Buza st.

Arnutovce.

REGIÓN, KTORÝ MÁ ŠANCU

Severne, resp. severozápadne od Spišskej Novej Vsi, na okraji Slovenského raja, ležia obce vytvárajúce neoficiálny mikroregión, ktorý nemá meno ale spája ho viacero skutočností. Okrem polohy suseda Národného parku určite aj možnosti rozvoja a história. Tvoria ho obce Smižany, Letanovce, Spišské Tomášovce, Arnutovce a Hrabušice.

Najstaršie písomné zmienky o nich sú staré vyše 700 rokov, ale archeologické vykopávky dokazujú, že v tomto regióne žili ľudia aj dávno predtým. Žijú dnes a nepochybne budú žiť aj v budúcnosti, pretože toto je región, ktorý má šancu. I napriek tomu, že jeho obyvatelia to nemajú práve najľahšie. Už roky počúvajú sľuby politikov ako im pomôžu - postavia nové cesty, prinesú pracovné možnosti, podporia rozvoj cestovného ruchu, dajú peniaze na kanalizácie, čističky odpadových vôd, zvýšia dôchodky, podporia mladé rodiny apod. V skutočnom živote ale často zostávajú nepovšimnutí a celá zodpovednosť za ich životy zostáva na ich pleciach a na pleciach obecných úradníkov. Tí sa snažia, píšú projekty, žiadajú pomoc, presviedčajú, vysvetľujú, nadávajú, ale hlasy z východu Slovenska sú v Bratislave takmer nepočuteľné. To, že sa obce v tomto regióne postupne rozvíjajú je z veľkej časti spôsobené šikovnosťou a schopnosťou ich obyvateľov. Veľkým pomocníkom by aj pre tento región mohol byť Košický samosprávny kraj. Jeden z jeho poslancov, ktorý zastupuje požiadavky a potreby Spišiakov, je Rast'o Javorský. Dobré pozná „svoj“ región a jeho možnosti. Hovorí: „V prvom rade je to prekrásna časť Slovenska. Vo svojej práci dosť veľa cestujem. Po Slovensku, ale aj do zahraničia. Snažím sa tam nielen pasívne okukávať, ale aj niečomu sa priučiť. Zistiť, ako svoje problémy riešia, kto a ako im pomáha, aké majú nápady

atď. Veľa inšpirácie na týchto cestách získavam, ale neskromne hovorím, že neraz som mohol našimi skúsenosťami aj ja inšpirovať iných. Pri pohľade na región, o ktorom teraz hovorím, si dovoľm povedať, že zatiaľ len z malej časti využívame jeho krásu.“ To je však len základná definícia, pomenovanie reálneho stavu. Poslanci samosprávneho kraja majú možnosti, ako aspoň čiastočne podať obyvateľom týchto obcí pomocnú ruku. Dobré to vie a riadi sa tým aj Rast'o Javorský: „Jednou z dôležitých kompetencií samosprávneho kraja je podpora cestovného ruchu. A obyvatelia obcí na severnom okraji Slovenského raja si ju určite zaslúžia. Celé obce, a všetci ich obyvatelia, môžu vďaka turizmu užiť svoje rodiny. Netreba však očakávať, že kraj urobí za nás - Vás všetko. Iniciatíva a dobré nápady by mali prichádzať z obcí. A môžem povedať, že v tejto oblasti cítim v posledných rokoch zlepšenie a výraznú snahu posunúť cestovný ruch výrazne vpred. Pomohlo tomu aj oživenie činnosti Oblastnej organizácie cestovného ruchu.“

To platí pre celý tento mikroregión. A ako vidí aktívny poslanec jeho jednotlivé časti, obce? „Arnutovce sú veľmi milou, aj keď malou, obcou s prekrásnym výhľadom na Vysoké Tatry. Sú ideálnou „štartovacou“ obcou pre výlety do Slovenského raja, Levoče, Spišskej Novej Vsi, Popradu aj do Vysokých Tatier. Veľmi ma mrzí, že sa už roky nedarí využiť jej veľký potenciál

Pokračovanie na str. 6

Hrabušice.

Podlesok.

Letanovce.

Letanovský Mlyn.

- termálny vrt. Ak už nie na cestovný ruch, tak aspoň pre účely pestovateľov, farmárov. Mať takýto vrt na južnom Slovensku, už tam stojí zopár bazénov, ubytovacie a stravovacie zariadenia. Na podporu týchto projektov existuje niekoľko medzinárodných finančných programov. A tie by mali byť nádejou. Hrabušice sú momentálne najvýznamnejšou vstupnou bránou do Slovenského raja. Určite všetci domáci, ale aj turisti zaregistrovali výrazné oživenie Podlesku, ktorý je štartovacím miestom pre výlety do najkrajších

roklín Slovenského raja. Veľkú radosť mi urobilo minuloročné znovuoživenie rokliny Kysel atrakčiou ferratou. Viac turistov logicky prináša do obce viac peňazí a musím povedať, že je to vidno. Opravené sú chodníky, domy, pribúdajú penzióny a atrakcie pre turistov. Veľkú, pozitívnu zmenu pre podporu cestovného ruchu urobili v Letanovciach. Po dlhých rokoch dokázali presťahovať celú osadu z Letanovského Mlynu. Uľavilo sa turistom a určite aj lesom. Veľkým problémom zostáva v Letanovciach stav ciest. Myslím, že pat-

ria k najhorším na celom Spiši. Nepochybujem, že už čoskoro dokážu Letanovčania tento problém vyriešiť. Dobrým príkladom ako sa to robí, môžu byť susedné Spišské Tomášovce. Tie sú asi najrýchlejšie rastúcou obcou na Spiši. Starostka svojou prácou prilákala a stále láka „mladých“, ktorí si v tejto obci stavajú domy a zakladajú rodiny. A aj v Tomášovciach platí, že majú raj hneď za domom. A na záver som si nechal Smižany, najväčšiu obec na Slovensku. Hneď za kopcom majú Čingov, najtradičnejšiu vstupnú bránu do

raja. Nepochybujem, že mu veľmi pomôže ferrata v Kyseli. V samotných Smižanoch už dokážu ťažiť z cestovného ruchu desiatky, možno aj stovky miestnych podnikateľov. Zrekonštruované centrum dediny, zregulovaný potok, ale aj ďalšie aktivity sú dôkazom toho, že Smižany sú na tej správnej ceste. „Z každého slova je cítiť, že celý tento región má otvorenú budúcnosť. V cestovnom ruchu. Jeho obyvatelia sa snažia byť aktívni. A zaslúžili by si trochu pomoci aj „zhora“. A nemám tým na mysli Pána Boha. -leb-

Tomášovský výhľad.

Smižany.

TALENTOVANÁ HUSLISTKA, ŽIAĽ, SNÍVA SVOJ HUDOBNÝ SEN V NEBI...

V stálej rubrike naše talenty sme chceli predstaviť aj mimoriadne talentovanú huslistku- Timeu Kleinovú. Timka mala výborný hudobný sluch a cit pre hudbu. Hru na husle milovala, tešila sa z každého vystúpenia. Jej radosť však netrvala dlho. V 12 tich rokoch sa dostala na onkológiu. Tri a pol roka bojovala s ťažkou chorobou. Žiaľ, iba pred pár dňami, 15 ročná Timka svoj životný boj prehrala. Preto si na špičkovú huslistku už zaspomínáme len in memoriam.

Rozprávali sme sa s jej triednou učiteľkou, zástupkyňou novoveskej ZUŠ-ky, Mariannou Kacvinskou. „Timka bola skromné, jemné dievčatko. Bola poctivka. Na hodiny chodila vždy pripravená. Ťažká choroba sa dotkla jej ľavej ruky. Zháňali sme pre ňu nové väčšie husle,“ rozprávala nám Timkina triedna.

O tom, že husle a umenie naozaj zbožňovala svedčí aj jej počínanie počas choroby. „Pokúšala sa hrať na husle, aj keď mala veľké bolesti,“ priblížila Kacvinská. Po prvej operácii rúčky, Timea skúšala hrať, cez slzy. Po druhej operácii si pri hre musela ruku podložiť. Choroba sa však opäť vrátila. „To už na jej milované husle iba so slzami v očiach pozerala. Vravela, je mi to tak ľúto,“ spomína na ťažké chvíle, jej užialená mamka, Alena Kleinová. Na jednom z koncertov mala Timea zahráť skladbu z filmu Secret Garden. „Cvičila ju, no na koncerte si ju už nikdy nezahrála. Jej spolužiaci

z orchestra jej tú pieseň zahráli, žiaľ, na jej vlastnom pohrebe,“ rozprávala so slzami v očiach jej triedna učiteľka.

Timeu aktívne viedli k hudbe rodičia. „Mamka sa jej venovala nonstop. Vozila ju na husle. Ocko s ňou cvičil doma, keďže sám kedysi chodil do ZUŠ, na klarinet,“ povedala Kacvinská. „Manžel sa stále tešil na to, ako ju bude skúšať, ako sa pripravila na vyučovaciu hodinu. Timi bola veľmi trpezlivá a z dobrých výsledkov sa veľmi tešila,“ hovorila Timkina mamina. Okrem hudby, Timea milovala život, lyžovala, snowbordovala, jazdila na koni, korčuľovala, plávala, veľmi dobre sa učila, a preto išla na osemročné gymnázium. Veľmi rada pomáhala druhým a chcela ísť študovať medicínu, alebo psychológiu,“ prezradila pani Alena.

Timka bola veľmi obľúbená. „Mala citlivú dušu a dobré srdce. Navždy ostane v tom mojom srdci,“ takto si zaspomínala Mariana na svoju bývalú žiačku. „Pre nás rodičov bola hrdinka. Žila v

prostredí, kde sa naozaj bojovalo. Zažila veľa odchodov jej onko-kamarátov, chemoterapie, vypadávanie vlások, mnoho bolestí, či už fyzickej, ale aj tej duševnej. Aj keď jej bolo najhoršie, myslela na iných. Mnohokrát nás vedela podržať ona sama. Povedala: „mamka ja by som na mojej chorobe nemenila nič. Všetko je tak, ako má byť.“ Sme povďační Pánovi, že nám dal tak jedinečnú, milú, skromnú, statočnú a pokornú dcéru,“ uzavrela Timkina mama, náš nesmierne smutný príbeh.

-sim-

CESTOVANIE A PRÁCA LETUŠKY SA JEJ STALA VÁŠŇOU I KONÍČKOM

Hrdá lokal patriotka, Veronika Turzáková vyštudovala žurnalistiku, no cestovanie a spoznávanie nových krajín a kultúr ju fascinovalo akosi viac. Po skončení vysokej školy sa v roku 2011 vďaka šťastnej náhode dostala k práci letušky.

„S mojimi kamarátkami sme oslavovali Silvester v Prahe. V jeden deň som sa vybrala na prechádzku po meste. Keď som zbadala pobočku spoločnosti, v ktorej už teraz pracujem, vošla som len tak dnu a opýtala sa ich, či potrebujú letušku. O mesiac na to som sa dostala až do finálneho interview,“ opísala svoj netradičný začiatok práce letušky.

Prácu letušky vníma ako svoju veľkú životnú šancu. „Do slova a do písma sa mi otvorili oči a svet som začala vnímať ako jedno čarovné a nádherné miesto. Moje veľké cestovateľské dobrodružstvo ma v mnohom inšpirovalo. Stala som sa odvážnou a samostatnou bytostou, s otvorenou mysľou. Nebojím sa dosiahnuť akýkoľvek cieľ v živote a nepoznám slovo prekážka,“ vyznala sa nám sympatická Veronika.

Ako letuška si musela prejsť šesť týždňovým intenzívnym výcvikom a rôznymi skúškami života. „Tam hore v oblakoch musíte zvládnuť všetko, či už sa to týka pasažierov, kolegov, alebo bezpečnostných situácií,“ vysvetlila. Tvrdí, že ako letuška určite nepozná rutinu. „Niekedy sa zobudím do práce o 10 predpoludním, inokedy o 11 večer, alebo o tretej ráno. Neustále mením časové pásma a dni v týždni mi nič nehovoria. Orientujem sa len podľa dátumov v kalendári. Ešte aj posádka sa mení na každom lete. Môže sa stať, že spolu pracujeme len raz a už nikdy viac.“ Dôležitá súčasť výbavy letušky je jednoznačne dochvilnosť. Pred každým letom musia byť dve hodiny v práci vopred, aby stihli prejsť colnou kontrolou, krátkym informačným stretnutím celej posádky, musia zodpovedať na otázku z bezpečnostného manuálu, ktorou sa akreditujú na let.

Veronika žije v Dubaji, kde je po celý rok slnečné počasie a tep-

loty sú tam závatne vysoké. „Spomínam si, že keď som nastúpila do práce v júli, v Dubaji bolo 46 až 49 stupňov Celzia.“ Sympatická blondínka sa zvykne schlaďiť ľadovým drinkom - Mojito a podľahla thajskej kuchyni. „Medzi moje obľúbené špeciality patrí thajské jedlo, s názvom „Pad thai“, ide o miešané ryžové rezance s krevetami.“

Mladá Novovešťanka si na začiatku myslela, že v Dubaji nevydrží ani rok. Teraz tam funguje už päť rokov a má opačný problém. „Neviem si predstaviť odtiaľ odísť,“ vyhlásila. Zaujímal nás preto jej názor na Arabov a arabskú kultúru. Prezradila nám, že jej najlepší kamarát v Dubaji je Arab- Egypťan, Eslam. Pomohol jej v najťažších chvíľach. „Je to dobrosrdečný, obetavý človek. Miestni ľudia sú tu veľkorysí, priateľskí a milí. Samozrejme, nájdú sa aj výnimky,“ reagovala. Letuška zo Spiša už svojho snúbenca má, no ten s arabskou kultúrou nemá nič spoločné.

Okrem Dubaja spoznala Veronika množstvo krásnych miest sveta. „Moje najkrajšie spomienky budú navždy patriť miestam ako Rio De Janeiro v Brazílii, rozprávkové africké mesto Dakar v Senegale, Veľký Čínsky múr v Pekingu, slnečný Cancun v Mexiku a ostrov

Fiji v Pacifiku.“ Ako všetky baby, aj ona zbožňuje módu. Svoje kúsky zo šatníka zbiera po celom svete. „Za posledných 5 rokov, čo intenzívne cestujem sa mi poriadne rozšíril šatník,“ prezradila s úsmevom.

Aj keď Veronika spoznáva tie najexotickejšie zákutia sveta, nič jej nevy nahradí ten pocit, keď sa vracia do rodnej Spišskej Novej Vsi. „Cítim sa, ako keď motýle všetkých farieb lietajú okolo mňa. Keď z diaľky spozorujem našu kostolnú vežu, viem, že som doma. Myslím, že som čestným príkladom lokal patriotky. Pri každom lete začnem naše mesto kolegom opisovať detailne. Predstavím ho celým menom, povieť, že sa nachádza v Slovenskom raji, v jednom z najkrajších kútov Slovenska. Nikdy nezabudnem ani na Vysoké Tatry, či Spišský hrad.“ Hrdej Novovešťanke sa v Spišskej páči naše námestie, ktoré považuje za najkrajšie na svete. Keby mala čarovný prútik, alebo by sa stala raz mestskou poslankyňou, investovala by jednoznačne peniaze do infraštruktúry, do všetkých dôležitých pamiatok a sľubovaných cyklotrás, ktoré doteraz nie sú ukončené.

-sim-

Shanghai - promenáda.

Čínsky múr (ja + kamoš).

S HUSĽAMI PO SVETE - ČÍNA II.

Shanghai

Šanghaj je pre mňa stelesnením novodobej Číny. Tu som pochopil, že v Číne napreduje pokrok rýchlosťou svetla. Som si istý, že za krátko sa stane táto krajina svetovou veľmocou číslo jedna, ak ňou už dnes nie je. Tradícia musí ustúpiť modernej dobe. Číňania sú schopní zbúrať staré štvrte miest a vystavať super moderné ulice a mrakodrapy. A toho je Shanghai živým dôkazom. Je to 20 miliónový ohromujúci kolos, úchvatný svojou architektúrou. Modernou, ale aj pozostatkami starých čínskych uličiek v zrekonštruovanej štvrti Yuyuan. Napriek tomu je Shanghai dych vyrážajúcim mestom. Všetci sme sa zhodli na jednom: „Ak takto vyzerá komunizmus, tak chceme žiť v komunizme“.

Veľký čínsky múr

Pri príchode na rodnú hruď sa ma každý pýtal: „Bol si tam?“. Áno, bol. Akoby som si mohol nechať uniknúť niečo, o čom sme sa učili už v školskej lavici? Je to úchvatná stavba dlhá až 6700 kilometrov. Čínsky múr som navštívil cca 80 kilometrov od Pekingu pri pevnosti Badaling. Monumentálna stavba splnila moje očakávania. Úchvatné miesto a príklad ľudskej pracovitej húževnatosti a stavitel'ského umu. Počas prechádzky po ňom videl tisíce kladiek, ktoré boli cvaknuté ku železným reťaziam. Číňania totiž veria, že im kladka na múre prinesie šťastie. Pri menšom obchodíku už na mňa s veľkým úsme-

vom čakal starý dedko, ktorý na malé tabličky s obrazcom múru vyryl to, čo ste mu napísali na papier samozrejme za slušnú finančnú odmenu. Nuž napísal som na papierik meno, priezvisko a dátum. Deduško ťukal o sto šest' s vidinou zárobku. Po pár minútach mi odovzdal tabličku, na ktorej celkom slušne skomolil moje meno aj priezvisko, ale ten úsmev som mu nechcel kaziť a kladku som zaplatil.

Presuny orchestra

Behom jedného turné v Číne orchester precestuje tisíce kilometrov, či už letecky, alebo rýchlovlakmi, pretože koncerty sa odohrajú aspoň v 5 mestách po celej Číne. Tento živý organizmus (orchester) pri svojich presunoch, či už na letiskách, alebo v staniciach rýchlovlakov púta na seba veľkú pozornosť. Na vyjavené pohľady Číňanov, ktorí sa nasmelo pozerajú a niečo si o nás šušajú, sme si zvykli. Pri check-in idú vždy dopredu vio-

lončelisti, ktorí majú na sebe veľký nástroj a tomu nástroju sa kupuje letenka ako normálnemu pasažierovi lietadla. Veľakrát nastane problém v leteckých spoločnostiach a následne úsmevná situácia, keď violončelo sedí v prvej triede a jeho majiteľ v druhej. Iným problémom je nastupovanie do rýchlovlaků. 60 ľudí orchestra, ktorí majú na sebe nástroj, frakovku a kufr naskladať v jednej minúte do vlaku je priam nemožné. Nikdy nezabudnem

na jednu jazdu nočným vlakom, vyše 1300 km. Orchester totálne obsadil celý jedálenský vagón a strhlo sa hodovanie a žúrka na akú si bude personál pamätať celý život. Pitie, jedenie, spievanie, tancovanie a hranie na nástrojoch trvalo nepretržite celú noc až do konečnej stanice v Pekingu. Zásoby jedálenského vozňa museli dopĺňať na každej zastávke. Rýchlovlaků majú svoje zvláštne čaro a človek pri tej rýchlosti okolo 320 km nechce ani zaspáť. Pamätám si cestu z Pekingu do

Šanghaja pri ktorej som bol nalepený päť hodín na skle vlaku a pozeral na krásy krajiny. 1500 km za 5 hodín hovorí samo za seba.

Cenzúra

V Číne platí cenzúra na internet. Pochopil som to, keď som sa pokúsil otvoriť si u nás bežne dostupné stránky. V Číne si ale niektoré stránky ako napr. Gmail, Facebook atď. neotvoríte. V lepších hoteloch Vám radi poradia, ako oficiálnu štátnu cenzúru obísť (cez VPN), takže nezostanete bez kontaktu s najbližšími známymi a okolitým svetom. Na dátové prenosy v roamingu cez mobil radšej zabudnite, sú šialene drahé.

Jazyková bariéra a bezpečnosť

Či už budú vaše prvé kroky po Číne za slnečného dňa, alebo počas tmavej noci, môžete si byť istí dvomi vecami – drvivá väčšina ľudí vám nebude rozumieť a nemusíte sa báť o svoju bezpečnosť. V Číne platí trest smrti, čo je dostatočnou výstrahou pre všetky kriminálne živly. Číňania hovoria po anglicky iba veľmi zriedka. Ak hovoríte čo len základnou angličtinou, vystačíte si. Ak neviete po anglicky vôbec, tiež si vystačíte. Budete si navzájom ukazovať znaky „sypaného čaju“ a vždy sa dostanete tam, kam potrebujete i keď to bude stáť kopec nervov a úsilia. V záverečnom diely trilógie o mojich zážitkoch z Číny sa pozrieme na stravovanie, nápoje a mentalitu Číňanov.

Peter Šterbák

Shanghai - World financial centrum.

Čínsky múr.

Vstup na Čínsky múr.

VARIME PODĽA ABECEDI: CILKA PEČE CEBUĽOVO PLACEČKI SO SIROM

Kuhare od Beringoveho mora po Magalašovu užinu a od Džibraltaru po Kamčatku še určice dohodnu, že kraľom každej kuhiňi je cebuľa, hoc jej uspešne sekunduje (kedz zme už pri cečku) aj cesnak. A v zdravich rodzinoh aj cvikla a cuketa. A ja pridavam, že kedz naščivice Cilku, ta vas okamžice zacahňe do kuhiňi. A hoc ma das sto kila, kolo pasu sto cantimetre a ja bi som jej hadal už aj sto roki, ta pri šporheľce še od božeho rana kruci, jak taňečnica z Lučnice a ušmjeva, jak d'ivaci f kiňe pri Frigovi na mašiňe. Ľem jak zajdze slunko, ta zapadňe aj Cilka a do šlafcimri za ňu radši ňehodzce, bo poscel ľem jedna a jak krasavica ľehňe, ta rapči, jak še prevraci na bok, ta rinči a jak lapi aj hra-pac, ta čerči ňeľem ona, spalňa a bit, aľe cali činžak a jak je mešac v splňe, ta cale sidlisko. V kratkoscí še da povedzec, že Cilka je cez dzeň užitočnejša, jak procikorupčne opatreňja na Slovensku, aľe v noci ňebezpečnejša, jak zbraňe hromadneho ňičeňja v Koreji.

Co do plackoch idze?
das pol kila cebuľe, želene z mladej cebuľki, štiri vajca, štvrec ľitra šmetanki, štvrec kila siru jedna, pejdzešat gramí siru dva a siru tri, kuščik rozmarinu, mľeti peper, soľ a oľej

Cali postup s komentarom:
Na začatek še treba zamišľec, jak to Cilka robi, že je taka višmjata, hoc kraja cebuľu a mala bi revac, jak nenajedení, ňevišpati a ňeprebaľeni bambuh. Finta jednoduha- ostri nož. Ta že cebuľu olupe a nakraja na male rezanečki, ruci na oľej a pomalučki peče, až „kral'ovna kuh-iňe“ lapi šumnu hňedu barvu, jak hvarja radcove na kral'ofskim dvore „do zlat'ista“. Odstavi nabok z pecika a ňeha cebuľu vichladnuc a naščevu vihladnuc.
V druhej časci rozbije tote vajca do misečki, priľeje šmetanku, medzi paľce rozmarinu, po-soľi, popepri a na drobnu nareže aj želene z mladej cebuľki. Prišol čas na sir jedna. A tu treba daco povedzec o siroch, bo aj kedz še to ňezda, ta ňe je sir, jak sir. (šak aj angličaňe ňeoslovja ľem tak, hicikeho „sire“) Na uvod ušetrice, bo ten, co še nastruha do magľajzu muši bic jak vekšina v našich obhodoch. „Bez farby, chuti a zápachu“. Ta že do misečki ku vajcom a šmetanke možece nastruhac spokojňe pol kila ajdamu. Odvažnejše še teraz pita-ju comu? A kuhare odpovedaju: „Ta žebi sce v placečke ňeprehľušili šmak cebuľe“. Stači poradňe zamješac s vichladnutu cebuľu a grunt plackoch mace pripraveni na cestu do ruri. Teraz treba vžac roľku papira na pečeňeje, vistrihnuc, žebi šednul na tepšu, jak ric na budar a na papir ukladac placečki, das osem cantimetre okruhle a das cantimeter hrube. Pozor! Pridu siri čislo dva a tri a co sce na gumenim ajdame ušporili, ta teraz preplacice, bo: na polku placečkoch nastruhace orginal „rockfort“, na druhu polku orginal „comte“ a hňedkaj mace v pugľaru virovnani rozpočet. ňevedaše še, naša krajina ho budze mac virovnani až o dajake dva roki (žebi mohli špaňjeli, talijaňi a greci daľej prirucovac do kešeňoch banka-roch). Akurat, že vam še budu placečki pjesc vo vlasnej rure das dvacec minuti, zakľa co našo slovenske eura še budu sušic vof sejfoch vispelich zapadnich krajinoch europskej unije. Hold za každu zabavku treba dakedi zaplacie.
Ešči, že Cilka je kamaratka, z hlavu dagdzi na prelome dvacateho a dvacteho perľšeho sto-ročja a tak ci aňi za placečki so sirom ňič ňenaučtuje, bo je rada, že ju daľto prišol kuknuc, že s ňu pošedzi pri stole, porečuje o starich dobrich časoch a pohval'i placiki, co vicahla z ruri na švetlo božje. Hlopi zapijaju s piľkom, bo šmedzi, ženi s mľekom, bo scu bic šumne a dzeci s kokakolu, žebi mali v totim prevracenim švece sladki život.

Bo jak hvari klasik:
ŠTURILI NAM POD NOS
ČUNGO, ČIPSI, KOKAKOLU
IDZEME ŠE OD RADOSCI POSRAC
HOC MAME RIC HOLU abo možno prave zato

Michal Buza st.

Letné autobusové spojenia do Slovenského raja posilnené

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj & Spiš aktívne reaguje na problematiku ve-rejnej dopravy v území Národného parku Slovenský raj a jeho okolí a v spolupráci so svojimi part-nermi počas letnej sezóny 2017 opäť posilní autobusové spojenia medzi vybranými turistickými destináciami Južného Spiša.

Už v minulých rokoch osvedčený autobusový spoj bude počas leta premávať zo Spišskej Novej Vsi cez Smižany, Čingov, Spišské Tomášovce, Spišský Štvrtok do Hrabušíc, na Hrabušickú Pílu a späť. Zachá-dzať bude aj ku železničnej stanici Vydrník v nadväznosti na osobné vlaky zo smeru Žilina a Košice, vďaka čomu sa zvýši dostupnosť stredísk Slovenského raja, ktoré nie sú obsluhované železničnou dopra-vou. Partnerom tohto spoja je Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus. Spoj bude premávať od 1. 7. do 3. 9. 2017.

Úplne novým dopravným spojením bude počas leta 2017 „**letný minibus**“, ktorý v pilotnom období od 1. 7. do 31. 8. 2017 spojí hlavné body záujmu v Spišskej Novej Vsi a Smižanoch s turistickými strediskami Košiarny briežok a Čingov v Slovenskom raji. Minibus turistom ponúka okrem iného možnosť dopravy z Košiarného Briežka a Čingova do ZOO a na letné kúpalisko v Spišskej Novej Vsi a späť. V Spišskej Novej Vsi naň nadväzuje spoj do južných stredísk Slovenského raja – Mlyniek, Dediniek, Stratenej a Dob-šinskej Ladovej Jaskyne. Turisti ubytovaní na Košiarnom briežku sa ním navyše budú vedieť dostať na Čingov ku vyššie spomínanému autobusu do Hrabušíc a na Hrabušickú Pílu. Sadzba cestovného pre letný minibus bude jednotná: 1 € (deti do 6 rokov v sprievode dospelé osoby cestujú zdarma). Minibus finančne podporilo Mesto Spišská Nová Ves a Obec Smižany.

Veríme, že posilnené spoje do stredísk Slovenského raja budú užitočné pre nejedného turistu, ktorý na-vštívi náš región. Cestovné poriadky k uvedeným spojom je možné nájsť na oficiálnych stránkach OOCR Slovenský raj & Spiš, **www.vraji.sk** (sekcia „Novinky“) a **www.spis-region.sk** (sekcia aktuality).

Spoje realizuje dopravná spoločnosť eurobus, a. s., Košice.

krížovka

Matka Tereza (Nobelova cena za mier 1979) o dobročinnosti: „Nechováme sa k (TAJNÍČKA 1) ako k našim (TAJNÍČKA 2), kde (TAJNÍČKA 3) čo nepotrebujeme alebo (TAJNÍČKA 4 a 5) ?“

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODOROVNE: **A:** neukončený po latinsky – kryha po česky – Obrnený vojenský praporek, skr. - veľký nos. **B:** starogrécka bohynia pomsty – prvá časť slova významom miesto – čiarovaná plocha – poklona – namazávajú. **C:** jagá sa, básnický – **TAJNÍČKA 3** – potomkovia. **D:** najznámejšia obeť sovietskej okupácie v roku 1968 - tancoval po česky, slangovo – firma na výrobu výpočtovej techniky – dozadu po maďarsky. **E:** obyvateľ Iránu – **TAJNÍČKA 1** – chovateľ koní. **F:** obyvateľ Medzeva – sádrovať, zriedkavo – doplnili liatím. **G:** exotické drevo – oslavná báseň – teta, národnostne – francúzsky spisovateľ (Nana) - zabi, zastrel. **H:** rázovitý kraj Slovenska – malý Ivan – solmizačná slabika – dvere po maďarsky – starogrécka bája kráľovná. **I:** oblep – sníval, básnický – osada pri Hnilčíku – jedna po nemecky – biblické knieža. **J:** lokomotíva, skr. - sane po česky – opak dňa – vajíčko po nemecky – Otvorená sociálna sieť, skr. - za-iste – ŠPZ okresu Levoča. **K:** fun, fanúšik, fonetiky – časti tváre – nemaž – Katarína, domácky – obydlie.

ZVISLE: **1:** spime do foroty – zelený šport. **2:** škrabka pri pluhu – odporkyňa. **3:** **TAJNÍČKA 4** – ŠPZ okresu Spišská Nová Ves. **4:** ŠPZ okresu Trenčín – Jana vo Francúzsku – kráľovstvo pod Himalájami. **5:** klan – mieša po maďarsky – sníva. **6:** predstavený kláštora – trus capa. **7:** vrchná časť – novosť. **8:** rímsky prétor, víťaz nad Spartakom – naklonenie. **9:** islamský pôstny mesiac – sídlo. **10:** arzén, ch. značka – španielsky určitý člen – dám dolu kožu. **11:** obrnený transportér, skr. – výmenné centrum, skr. - ochranné oblečenia rytierov. **12:** zavesenia – jeden z mušketierov. **13:** nasýť nad okraj – **TAJNÍČKA 5**. **14:** do-nucujem – dotlať po česky. **15:** otec, detský – osada. **16:** 100 – český spisovateľ – jestvuje po latinsky. **17:** dvojhĺaska – severania – zasievaná. **18:** **TAJNÍČKA 2** – ruská rieka. **19:** mreža po česky, slangovo – hliníkové fólie. **20:** osvietil – Aneta, domácky.

Pomôcky: AJTÓ, AMAN, ATE, CASIO, EANE, EI, EL, EST, HÁTRA, HOLAN, CHEVER, KATR, KRASUS, NIOBA, TOPO, ZOLA.

Autor krížovky: Albín Medúz

ČREPINKY ZO SPIŠSKONOVESKÝCH ARÉN

Volejbal

Fantastickým a najlepším možným spôsobom ukončili sezónu 2016/17 vo Volejbalovom klube VK SNV. Mladšie žiačky ovládli finálový turnaj Majstrovstiev SR v trojkovom volejba-

le a zaslúžene sa stali majsterkami republiky. Vo Zvolene to bol premiérový finálový turnaj v tejto kategórii a Spišiaci sa podaril husársky kúsok v konkurencii 8 tímov. „Je to veľmi dobrý pocit, zažiť na vlastnej koži pozitívne vý-

sledky práce tak zanieteného trénera, akým je Laco Ďuriško. Bol som s ním na lavičke počas celého turnaja a videl som jeho prácu po oba dni. Lenže toto je už len vrchol jeho činnosti. On tie dievčatá „vypíplal“ z ničoho. Bol som pri tom, keď ich v septembri 2015 (ako začínajúce piatačky) prevzal do tréningového procesu a pri prvom styku s loptou ju nevedeli ani poriadne chytiť, nieto ešte odbiť. A za necelé 2 sezóny sú z nich majsterky SR, pričom predvádzali skutočne najkvalitnejší volejbal (na tom sa zhodli všetci tréneri vo Zvolene), kde nechýbali smeče, ulievky, taktické lopty a dokonca i skákané podanie, čo sa u ostatných družstiev veľmi vidieť nedalo. Za obetavú a poctivú prácu s volejbalovou mládežou patrí trénerovi Lacovi Ďuriškovi veľká pochvala a ešte väčšie poďakovanie. Získal titul Majstra SR je len časť jeho skutočne tvorivej práce s mladými volejbalistkami, ale zato si tento titul spolu s dievčatami plne zaslúži,“ skonštatoval predseda VK SNV Igor Murko. O titul sa vo Zvolene pričínili: **Ladislav Ďuriško** – tréner, **Hana Ďurišková**, **Deana Valentová**, **Veronika Palitefková**, **Viktória Hrebeňárová**, **Kristína Mizeráková** a **Monika Stašíková**.

Karate

10. júna sa v Košiciach uskutočnili Majstrovstvá SR GOJU RYU KARATE. KK IGLOW SNV vyslal do metropoly východného Slovenska 15 zverencov, a tí sa v konkurencii 36 klubov nestarali. Spišiaci získali 6 zlatých medailí (**Černický Jakub**, **Hauser Igor**, **Janovčík Maroš**, **Kešelák Dominik**, **Krivdová Sára** a **Mrovčák Peter**), 1 striebornú medailu (**Pekarčíková Monika**) a až osemkrát brali bronz (**Antoš Vojtech**, **Černický Juraj**, **Javorský Šimon**, **Mrovčák Peter**, **Nováková Michaela (2x)**, **Petrúška Matias** a **Zimnikovalová Zoja**). Výborne si počínali aj o týždeň neskôr v Nových Zámkoch. Tam sa konali 5. ME v SHITO RYU (rozdiel medzi Shito a Goju je v spôsobe bodovania). Spišiaci mali v ohni sedem železok a až šesť z nich pretavili do medailového úspechu. Majstrom Európy sa stal **Jakub Černický** (kumite chlapci 12 - 13 rokov do 50 kg). Striebro si z juhu Slovenska odniesla **Sára Krivdová** (kumite dorastanky 14 - 15 rokov) a bronz **Zuzana Černická** (kumite dievčatá 12 - 13 rokov), **Peter Mrovčák** (kumite chlapci 10 - 11 rokov), **Juraj Černický** (kumite chlapci 12 - 13 rokov) a **Michal Gažo** v kategórii kumite juniorov do 72 kíl.

Oliver Buza

KANADSKÁ TOUR PRINIESLA VÝSLEDKY.

Spolupráca pokračuje, status diváka stúpne, na Spiš prídu posily

Partnerstvo medzi basketbalovým klubom BK 04 AC LB Spišská Nová Ves a kanadským tímom Niagara River Lions silnie. Dôkazom toho je aj posezónna návšteva kvarteta Spišiakov v krajine javorových listov. Kraj, kde prevláda hukot mohutných Niagarských vodopádov si boli „čekať“ predseda BK Rastislav Javorský, štatutár klubu a člen VV Ľubo Slaninka, tréner Erich Korfanta a náš nádejny reprezentant a rozohrávač Maťo Majerčák. „Vizita“ v partnerskom klube mala, samozrejme, okrem celospoločenského charakteru hlavne rozmer basketbalový.

Javorský chce dať divákovi na piedestál a taktiež túži po play-off

„Veľmi radi sme prijali ponuku na návštevu od jedného z majiteľov klubu Richarda Petka. Mali sme možnosť vidieť a zažiť na vlastnej koži, ako z funkcionárskeho i športového hľadiska funguje profesionálny klub a pevne verím, že dobré veci transformujeme aj k nám,“ začal hodnotenie kanadskej anabázy predseda BK Rastislav Javorský. A funkcionárske záležitosti hneď rozmenil na dobré. „Absolútnou prioritou v klube je divák. Fungovanie povestného trojuholníka funkcionár – hráč – divák majú v Niagare zvládnuté na vysokej úrovni, a to je presne oblasť, ktorou sa chceme a budeme inšpirovať. Samozrejme, potrebujeme na to súčinnosť našich fanúšikov, ale ak im ukážeme, že klubu na nich záleží, tak tú chémiu určite vytvoríme. V Niagare sme napríklad videli, ako si hráči ihneď po zápase obliekli klubové mikiny, sadli za stolík a venovali sa svojim fanúšikom. Fotili sa s nimi, rozdávali podpisy na tričká, čiapky, či iné darčkové predmety, ktoré im buď klub dal, alebo si ich hrdzo zakúpili vo fanshope. Túto filozofiu sa budeme snažiť preniesť aj k nám. Či už pôjde o drobné darčkové s logom klubu, alebo o spoluprácu s miestnymi gastroprevádzkami, v ktorých budú môcť naši fanúšikovia „zjesť“ trebárs výhernú tombolu. Chceme jednoducho basketbalom v dobrom „nakaziť“ celú komunitu, ktorá miluje tento šport a my im chceme túto lásku oplatiť jednak dobrými výsledkami na palubovke

a jednak pocitom, že patria do jednej veľkej basketbalovej rodiny s logom BK 04 AC LB Spišská Nová Ves. Skvele v Niagare funguje aj dobrovoľnícka činnosť. Videli sme, ako sa okolo zápasu „motá“ desať ľudí, no len mizivé percento z nich bolo zamestnancami klubu. Zväčša išlo o dobrovoľníkov, ktorí boli po škole a bola pre nich česť, hrdosť, ako i akási vyplnená kolónka v životopise, že pracovali pre profesionálny športový klub,“ skonštatoval Javorský. Spišiaci sa však v Kanade neboli len učiť. „Richard Petko je v basketbalovej brandži prakticky nováčik, a tak sme mu niektoré basketbalové, ako i vzťahové veci vnútri klubu

venskými klubmi,“ doplnil predseda BK. Hostelia pre Spišiakov zorganizovali aj kemp hráčov, ktorí by sa mohli Spišiakom do koncepcie hodiť. „Hľadali sme kvalitného rozohrávača, pivota a vysoké krídlo. Chceme byť v tomto ročníku konkurencieschopní, a preto musíme ísť aj do zahraničných zdrojov. Nutne k Majerčákovi potrebujeme na rozohrávku skúsenejšieho hráča. Pozíciu dva a tri máme obsadenú z kvalitných vlastných zdrojov, avšak slovenských pivotov je ako šafranu. Vzhľadom na povinné kvóty slovenských hráčov v kluboch, tí sú prakticky „zabetónovaní“, a ja odmietam licitovať a cenovo sa preťahovať

objasnili. Som rád, že spoluprácu sme vyhodnotili ako obojstranne výhodnú a majiteľ potvrdil, že bude pokračovať aj v tomto ročníku. Klub „žil“ v predošlej sezóne aj s nami, potvrdili nám, že cez web detailne sledovali naše zápasy, okamžite poznali Ericha Korfantu, ako aj Maťu Majerčáka, mal som z toho veľmi dobrý pocit. Črtá sa dokonca príchod celého tímu Niagara River Lions na Slovensko, musíme to ešte termínovo zladit', pretože by tu chceli odohrať turné s viacerými slo-

s takými klubmi ako sú Inter, či Košice, pretože je to vopred prehraný boj. Tak musíme hľadať za hranicami a pevne verím, že v Kanade sme mali v tomto šťastnú ruku.“

Kemp priniesol výsledky na Spiš prídu minimálne dvaja Kanadania

A práve kemp bol tým povestným basketbalovým highlightom celého pobytu. Ujst' si ho nenechal ani tréner basketbalistov BK 04 AC LB Spišská

Nová Ves Erich Korfanta. „Kempu sa zúčastnila desiatka hráčov, prevažne ukončených vysokoškolských, ktorí majú ambície s basketbalom pokračovať a živiť sa ním. Viedol ho univerzitný tréner Brock University, s ktorým som mal možnosť zoznámiť sa a vymeniť si skúsenosti. V rámci tréningu som mal možnosť vidieť, ako hráči reagujú v jednotlivých situáciách, ako vyhodnocujú aktuálne dianie na ihrisku. U hráčov je vidieť silný americký štýl. Sú solidne technicky vybavení, silní v hre jeden na jedného, atleticky a dynamicky na výške. Väčšina by sa uplatnila v našej lige, hlavne rýchlosťou by nemali problém,“ zhodnotil úroveň kempu spišskonovoveský kouč. Ten mal tú možnosť vybrať si hráčov do svojho tímu, a to aj patrične využil. „Ako už predseda spomínal, chceli sme aj pivota, no parametrovo nám nesadol ani jeden. Za to sme však získali podľa mňa výborného rozohrávača Mikea L' Africaina. Je to veľmi pokojný hráč so skvelou trojkovou strelbou, ktorá nám v minulej sezóne absentovala. Navyše má dobrú prihrávku, nie je sebec, čo ma, samozrejme, veľmi teší. Je o trochu pomalší ako Šolevič, ale vie to vykompenzovať kvalitným vyskladáním útoku, či dobrou strelbou, čo bol u „Šoleho“ troška problém. Podstatné je, že nekupujeme mačku vo vreci, videli sme ho, komunikovali sme s ním, okúsil vo farbách portugalskej Madeiry aj európsky basketbal. Verím, že bude prínosom. Ďalším hráčom, ktorý sa nám zapáčil, bol Ryan Bennett. Vysoké krídlo s dobrou strelbou, tímovým poňatím hry by mal bez problémov zapadnúť do nášho konceptu. Uvidíme, ako dopadnú jednania s Matom Marshallom, ak by sa podarili, mali by sme celkom slušný kanadský základ, ktorý ak vhodne doplníme pivotom (Spišiaci sa medzitým dohodli s Bosniakom Djordje Ninkovičom, poz. autora) a sklúbime s domácimi hráčmi, mali by sme mať tím, s ktorým budem jednoznačne útočiť na play-off. Je to našim cieľom a urobíme všetko pre to, aby fanúšik v nasledujúcom ročníku odchádzal z našich zápasov spokojný a hrdý,“ ukončil kanadské rozprávanie Erich Korfanta.

Oliver Buza

LYŽOVAČKA V LETE?

Zdala sa vám bežkárska sezóna príkrátka? Chcete sa aj v lete venovať športu, ktorý rozvíja celé telo? Počuli ste už o kolieskových lyžiach?

Beh na lyžiach je skvelý spôsob ako dosiahnuť dobrú kondičku a rozvoj skoro všetkých svalových partií. Jazda na kolieskových lyžiach asi najvernejšie simuluje lyžiarsky pohyb na snehu. Ide o jeden z mála športov, ktorý spaľuje energiu rýchlejšie ako iná aktivita, pretože sa zapája celé telo. Navyše sa súčasne rozvíja vytrvalosť, sila, rovnováha a cit pre rytmus. Švédske výskumy ukazujú, že pri tejto aktivite ste schopní spáliť až 5000 kJ za hodinu. Tento šport na rozdiel od behu šetrí kĺby od tvrdých dopadov, takže je vhodný aj pre vyššie váhové kategórie. V škanadinávskych krajinách nie je problém v lete stretnúť celé skupiny bežcov na kolieskových lyžiach. U nás je to exotika. Niet sa čomu čudovať, ešte donedávna na to neexistovali v našom meste vhodné podmienky. Ideálny je dobrý, dlhý asfaltový úsek s čo najmenším počtom prerušení

frekventovanou cestou. Na to s prižmúrením oka stačí aj náš nový cyklochodník. Dobrou alternatívou je cyklochodník na Ferčekomciach, ktorý je síce kratší, avšak s minimom ľudí a žiadnou

dopravou. V tomto smere nám môže ísť mesto Poprad príkladom. Bez zbytočného vychvaľovania sa tam v minulosti postavili cyklochodník s dĺžkou 10,4 km s minimálnym počtom miest stretu s hlavnou cestou.

Skialpinistická sezóna sa mi zdala akási krátka a tak som rozmýšľal ako si ju predĺžiť keď už nie je sneh. Voľba padla na kolieskové lyže, ktoré som vždy chcel vyskúšať. Zvolil som si lyže na klasickú techniku so širšími kolieskami a väčším valivým odporom. Model Fischer RC 7 poskytuje výborné vlastnosti za veľmi zaujímavú cenu. Pýtate sa aké sú prvé pocity? Je to až prekvapivo podobné pohybu na snehu. Odpor je väčší ako pri kolieskových korčuľoch, človek sa citeľne viac „namaká“. Ide predsa o simuláciu zimných podmienok. Bočná stabilita je tiež nižšia ako pri korčuľoch, ale nie je to nič na čo by sa nedalo zvyknúť. Zadné koliesko má antireverzný mechanizmus, čo umožňuje dobrý odraz a bezproblémové stúpanie aj do strmého kopca. V kopcovitom teréne sa pohyb najviac podobá pohybu na skialpinistických lyžiach. Okrem lyží sú nevyhnutnou súčasťou výstroje aj prilba a palice. Cyklistická prilba je najpoužívanejším variantom. Na odraz sa používajú bežkár-

ske palice so špeciálnym tvrdým hrotom na asfalt. Chod je tichý bez vibrácií a pazvukov. Jediné čo vás môže vyrušiť je to, že vás každých 200 metrov zastaví niekto s otázkou: „Keľo stojí taka letna lyžovačka?“ Zaujímavosťou je, že najviac dostávajú zabrat ruky. Pri šliapaní do kopca je záťaž na ruky ešte intenzívnejšia. Tréning rozvíja celé telo dôkazom čoho je, že vás po kvalitnom tréningu bolí skoro každý sval, ktorý môže. Celkový pocit z jazdy je vysoko pozitívny. V každom prípade sú to veľmi podobné pocity ako na bežkách alebo skialpoch. Pre nás, milovníkov zasnežených kopcov, je to kusok zimy uprostred horúceho leta.

Ak chcete vedieť viac, navštívte našu webovú stránku www.sportrisky.sk

Erik Smik

Obsah tohto článku je platenou inzerciou.

Biela hora otvorila ...

dokončenie zo str. 8

vačku, i spoločný spoločenský stan, kde sa občerstvovalo a „kuli pikle“. Postupne sme sa spriatelili so všetkými expedíciami, v tábore vládla veľmi priateľská atmosféra plná prajnosti a vzájomného odovzdávania informácií. Čakalo sa na vhodné počasie, a keď „okienko“ prišlo, rozhodli sme sa vybudovať prvý tábor (C1). Medzi BC a vrcholom sú naplánované tri tábory, jednotka bola vo výške 5700 m n. m.. Na vrchol sme chceli ísť „čistým štýlom“, čo v praxi znamená, že od BC až na vrchol, sme si celý materiál (stany, spacáky, lezecký výstroj, jedlo, plyn) nosili už sami bez akejkoľvek pomoci nosičov. V C1 sme postavili dva stany, do C2 sme tiež vyniesli dva. Tu sme si však už miesto pre ne museli prácne vykopať, čo vo výške 6600 metrov a poriadnej víchrici nebola žiadna sranda. Tomáš, Peťo a ja (Mišo so zdravotnými problémami zostal v BC) sme tam prespali a vrátili sa do základného tábora. Tam nás čakalo nemilé prekvapenie. Desať dní sa na nás bohovia Dhulágiri hnevali a zoslali na nás vyložené hnusné počasie. Snež sa miesil s vetrom, dažďom, do skál uderali blesky. Ja osobne som si krátil čas vyrezávaním šachových figúrok z dreva, celkom zadarmo mi v tom sekundoval aj Mišo Gábriz. Vydržať čakať bolo pre mňa určite tým najťažším momentom z celej expedície. Keď po krutých desiatich dňoch Sodomy a Gomory konečne vyšlo slnko, vydali sme sa zisťovať, aké škody počasie napáchalo. V jednotke to bolo ešte ako-tak v poriadku, šok však prišiel v dvojke. Po našich stanoch nebolo ani chýru, ani slychu, v prvom momente som si myslel, že sa moja cesta skončila, pretože v stane som mal výbavu potrebnú na výstup. Peťo s Tomášom sa domnievali, že naše stany strhla lavína, no nevzdali sme to a nakoniec sme jeden, vďaka bohu, ten s výbavou, našli. Bol pod dvojmetrovou vrstvou snehu. Museli sme sa k nemu cez úzky priezor prekopať, rozrezať a vybrať všetky potrebné veci. Prespali sme v požičanom indickom, a keďže sme nemali plyn, ktorý bol v tom druhom našom, a ktorý sme vôbec nenašli, opäť sme sa museli vrátiť do BC. Tam nás zase zbrzdilo zlé počasie. Atmosféra kvôli nemu začala „hustnúť“, linky medzi meteorológmi a vedúcimi jednotlivých výprav boli viac než horúce. Všeobecne sa dohodlo, že 20. máj bude „tým dňom“. Hneď po porade však Peťovi „dípala“ sms od našej portugal-

skej „rosničky“ a svietil tam dátum 15. máj. Bolo teda rozhodnuté. Ešte v ten večer bolo zbalené a skoro ráno 13.5. okolo štvrtej zostava Gábriz, Hámor a ja vyrazila na vrchol. Tomáš Petrik sa na to necítil a ostal. Vedeli sme, že 15.5. má byť „okno“, tak sme dali na jeden záťah 2000 výškových metrov. Jednotkou sa len „preletelo“ a do C2 sme dorazili po siedmich hodinách. Prespali sme

„Nakoniec ten správny žľab Peťo, ktorému som bezvýhradne dôveroval, predsa len našiel a presne o 13.00 hod. sme vystúpili na vrchol.“

v požičanom talianskom stane a 14.5. skoro ráno sa vyrazilo do C3. Mišo Gábriz to po hodine zabalil a otočil sa, a tak sme vedeli, že hore ideme len my dvaja. Do C3 (7350 m n. m.) sme dorazili za asistencie nefalšovanej himalájskej víchrice. Usúdili sme, že v tomto stan nevybudujeme, tak sme zostúpili o sto výškových metrov nižšie, kde sme ho v závetrí postavili. Nasledovala večera (polievka, klobásky a aspirín) a unavení, okolo siedmej, sme zaľahli. Zaspať v takej výške je problematické, do desiatej sme to len nejak prebdeli. Víchor neustával, myšlienky boli všelijaké, no okolo polnoci sa bohovia zmlovali a Peťo rozhodol – ide sa hore! A začalo trinásťhodinové trápenie až na vrchol. Po snehu, vyfúkanom ľade,

skale, s jedným 30-metrovým lanom, sme sa pomaly posúvali smerom nahor. Potrebovali sme sa dostať do vrcholového žľabu, no orientácia bola približne od výšky 7500 metrov dosť zlá. Nasledovala chvíľa blúdenia, nevedeli sme trafiť ten správny žľab, bolo tam veľa čerstvého snehu. Na chvíľu som aj zapochyboval, či to vôbec ustojíme, no veril som Peťovým skúsenostiam. Na vrchole

sme mali byť okolo 11.30, no my sme v tom čase stále len traverzovali a hľadali vhodnú cestu. Nakoniec ten správny žľab Peťo, ktorému som bezvýhradne dôveroval, predsa len našiel a presne o 13.00 hod. sme vystúpili na vrchol. Hámor bol na vrchole prvý, ja som dorazil v tesnom závесе. Úprimne poviem, bol som na hranici svojich síl, ale stálo to za to. Hore bolo krásne, nefúkalo, svietilo slniečko, teplota bola okolo –30 stupňov. Pod nami však boli mraky, takže žiadne extra výhľady neboli. Nepodľahol som žiadnej eufórii, tam na to jednoducho niet síl a času, bol som len rád, že už nemusím ísť hore. Pocity u mňa prídu až v bezpečí dole. S Peťom sme si podali ruky, odfotili sa. Bol som prvý pri tom, ako si nasadil na hlavu povest-

nú korunu Himaláji a musím len zdupľovať to, čo on prezentuje v médiách, že to pre neho nič extra neznamenaá a že je to o niečom úplne inom. Jasné, že sme si vymenili zopár viet, ktoré navždy ostanú zamrazené vo výške 8167 metrov, ale tak to medzi priateľmi medzi nemými mohykánmi má byť. Na vrchole sme vďaka peknému počasiu ostali asi pol hodiny, no vedeli sme, že vyhraté ešte nemáme. Čakala nás totiž cesta späť.

Zostup

Počasie nám stále prialo aj pri ceste nadol. Našli sme si inú trasu, akou sme šli na vrchol, no kombinácia výšky a únavy si začala vyberať svoju daň. Skoro každých 50 metrov sme museli zastaviť, oddýchnuť si. Nedostatok kyslíka mal za následok to, že som začínal mať celkom kvalitné halucinácie. V mrakoch som videl detaily tváří, či siluety zvierat, no museli sme ostať ostražití, pretože stačil jeden nepozorný krok a mohlo to dopadnúť zle. Prekonali sme to, zišli do C3, no tam sa ostať nedalo. V stane už boli zabývaní Indovia, a tak sme celkom vyčerpaní ešte v ten deň, okolo ôsmej večer zostúpili až do C2, kde prišla prvá veľká úľava. Prespali sme a na druhý deň ráno sme zišli až do základného tábora. Tam už, samozrejme, o našom počíne vedeli. Cestou dole sme sa medzi C1 a BC stretli s ekvádorským horolezcom, ktorý šiel na aklimatizačný výstup do „jednotky“ a ten mal pre nás dokonca prichystané prvé zaslúžené pivečko. Ich počet bol samozrejme navýšený po príchode dole, kde mohla konečne vypuknúť oslava nášho výstupu. V tej chvíli som si spomenul na moju rodinu, kamarátov z hôr, ktorí ma podporovali. Som vďačný, že som mohol spoznať nádherné Himaláje, ich krásu som si vychutnával aj cestou zo základného tábora, kde sme sa cez pravú nepálsku džungľu premiestnili až celkom nadol. A či sa do najvyššieho pohoria ešte vrátim? Určite, ak sa stretne partia tých správnych ľudí s dobrým nápadom, nepoviem nie. Hory sú môj život, Himaláje ma veľa naučili a budem rád, ak dostanem šancu spoznávať ich ďalej. Aj u Peťu som vycítil, že sa mu som mnou liezlo dobre, takže ďalšia spoločná expedícia nie je nereálna. Teraz si však chcem vychutnať slastný pocit byť doma, túžim vybehnúť do Slovenského raja, do Tatier, pretože práve tu sa zrodil základ toho, že som sa 15.5. postavil na vrchol Dhulágiri.

Oliver Buza

„Biela hora“ otvorila svoju mrazivú náruč. Zrodila legendu i osemtisícovú premiéru

15.mája okolo jednej popoludní vystúpilo na vrch siedmej najvyššej hory sveta duo Slovákov. Dhaulágirí (8167 m. n. m.) v tom momente istým spôsobom naplnilo osudy dvoch horolezcov. Peter Hámor týmto počinom skompletizoval zbierku všetkých osemtisícoviek sveta a nasadil si na hlavu tzv. korunu Himalájí. Asistoval mu pri tom Spišiak Michal Sabovčík, pre ktorého to bola prvá skúsenosť s výškou nad 8000 metrov. A o tom, ako zdolali „Bielu horu“, Mišo porozprával, exkluzívne pre Spišský Patriot, pútavý príbeh. Nech sa páci, vážení čitatelia, tu je.

Aklimatizácia

Celé toto dobrodružstvo začalo začiatkom marca, kedy sme cez Dubaj prileteli do hlavného mesta Nepálu – Káthmandu. Peťo Hámor si vo svojej obľúbenej agentúre, ktorá zabezpečovala takmer všetky jeho himalájske dobrodružstvá skontroloval svoj „depozit“, ktorý obsahoval asi desať sudov materiálu. Po približne štyroch dňoch rôznych vybavovačiek sme sa letecky presunuli do Lukly, ktorá je preslávená najnebezpečnejším letiskom na svete. Pristávacia dráha je vo výške 2680 m n. m., meria len 500 metrov, navyše je do kopca a končí prudkou 600 metrovou priepasťou. Vďaka tomu náš pilot zvládol a my sme mohli horskou cestou – necestou vyraziť v ústrety himalájskym veľikánom. Spoločnosť nám robila úchvatná scenéria, ako aj miestna kultúra Šerpov. Len pre vysvetlenie, v Nepále žije asi 9 kmeňov a Šerpovia sú len jedným z nich. Po dvoch dňoch

sme dorazili do ich hlavného mesta - Namche Bazaar (3440 m n. m.), kde sme pobudli nejaký čas potrebný na postupnú aklimatizáciu. V rámci nej sme spolu s Peťom aj „budovali vzájomnú dôveru“ tým, že sme sa vzájomne „dali dole“, pretože na akýkoľvek vrchol zásadne vystupujem len s ľuďmi, ktorým absolútne dôverujem a charakter človeka najlepšie spoznáš po pár pohárkoch páleného... Výchovné to síce nie je, ale u mňa to funguje na sto percent. Nasledoval asi týždňový výšľap do základného tábora pod Everestom (5300 m n. m.). Časť skupiny sa oddelila a trielila do najkomerčnejšieho základného tábora na svete, no nás to ťahalo inam. Pokračovali sme na Kala Patthar (5643 m n. m.), ktorý je nádherným, turisticky dostupným vrcholom a je odtiaľ skvelý výhľad na najvyššiu horu sveta. Cestou do ďalšej doliny sme prespali v tzv. Pyramíde (5055 m n. m.). Tá bola postavená Talian-

mi a slúžila ako ich výskumná stanica na merania seizmologických pohybov. Vedci z nej skúmali ľadovec, ako i rôzne prírodné podmienky v Himalájach. Časom ju však Taliani „opustili“, a tak ju miestni využívajú ako turistickú ubytovňu s kuchyňou. Vhodne sme využili jej služby a vydali sme sa na ďalší plánovaný aklima-

tizačný vrchol - Island Peak (6189 m n. m.). Piaty sme ho zdolali, no už v týchto fázach sa u niektorých začali objavovať zdravotné problémy. Mišo Gábriž musel zostúpiť nižšie, aby zregeneroval, my sme sa vrátili do Pyramídy a chystali sme sa na náš aklimatizačný vrchol, ktorým mala byť 7161 metrov vysoká Pumori. Peťo

Hámor sa o ňu pokúšal už tretíkrát a nebudem vás dlho napínať, ani tentokrát sa mu to nepodarilo. Pumori sa totiž po nedávnom zemetrasení veľmi zmenila, vzniklo veľa nových nebezpečných trhlin, ubudlo ľadu, pribudli padajúce kamene. Tomáš Petrik a Ján Šustr to otočili hneď v prvom tábore, Peťo, Mišo Gábriž a ja sme došli až do „dvojky“ (cca 6400 m n. m.), no tam sme usúdili, že Pumori nás na vrchol ani tentokrát nepustí a vrátili sa dole. Aklimatizačný pobyt však aj napriek tomu splnil dokonale svoj účel, cez Luklu sme sa vrátili do Káthmandu, kde sme sa začali chystať na hlavný cieľ – Dhaulágirí.

Cesta na vrchol

Do hlavného mesta Nepálu sme už dorazili len vo štvorici. Tomáš Petrik, Michal Gábriž, Peťo Hámor a ja sme tvorili tím, ktorý bol plný odhodlania zdolať Bielu Horu. Po zakúpení permutu, čo je akási vstupenka

na najvyššie končiare sveta, a doplnení posledných zásob, sme sa vrtulníkom opäť cez Luklu presunuli do základného tábora pod Dhaulágirí. Len tak, pre zaujímavosť, permit na Bielu Horu stojí 2000 €, Everest zaťažuje peňaženku tých, čo bažia po streche sveta 11000 Eurami. Celý materiál nám do BC (base camp – základný tábor), ktorý je vo výške 4600 metrov, vyniesli mulice ovládané iným nepálskym kmeňom – Bagármí. Tí sú zaujímaví hlavne tým, že ženy tohto kmeňa nemajú absolútne žiadne ochlpenie. Či je tomu naozaj tak, som nezisťoval, mali sme plné ruky a hlavy práce s udomáčováním sa v základnom tábore. Na začiatku sme tam boli len my a jedna indická armádna expedícia, no postupne sa BC začal plniť a „nasal“ do seba až deväť expedícií s približne sto ľuďmi. V základnom tábore sme sa mali celkom luxusne. Každý mal zvlášť svoj stan, akási oby-

Pokračovanie na str. 7

